

cszméit megismerve, egy mérnököt, leüt mire kivégzik.

De nem hiába nő írta ezt a könyvet, regénye törzseül nőt választ. Virinejét, a dacos, de igazságkereső csodaszép falusi leányt. Ői és eddig kellően föl nem dolgozott embertípust kapunk benne, a szabadgondolkodású nőt, kibben a forradalmár az uccalánnyal és anyával megrázó egésszé egyesül.

Eleinte a városban szolgált és cseleldsorsban utálta meg az „urakat“, kik nem a munkáját, de őt magát akarták. A háború alatt visszatért falujába, és mert a férfiaknak feleszökött az áruk, egy nyomorékkal él együtt, kit szán, de megvet.

Maja megismerkedik egy tetszetős fiatal mérnökkel, aki igaz szerelemre gyúl iránta.

Mi, az olvasók, önkénytelenül egyúttérzünk a becsületes gondolkodású mérnökkel, de Virinejét elvei vezetik. Ismeri a háború-kerülőket, vasútépítőket, szállítókat és a ravasszággal otthon maradt „alkalmaflanokat“. Tudja, hogy ezek metelyesték meg a falusi lányok testét és lelkét.

Egy módszert ismer velük szemben: kiszípolozni zsebükből a pénzt, de ha alattomban szerelmet kérnek, szemükbe vágni mindenki előtt mocskosságukat.

Eleinte ezt a módszert alkalmazza a mérnökkel szemben is, de egy forró tavaszi délután a vér szavának engedve mégis szerelmes csóknak forrnak egybe.

Ezt a jelenetet látta az az akkor már úrgyűllölő Szávielije, aki azután Virineje nyomorék párjától föluszítva, egy este agyonüti a mérnököt.

Virinejének fáj a gyilkosság, de most már következetes akar maradni. Csak néha kínozza az emlékezés. Inni kezd, de a végső elszűlléstől megmenti egy hazatért katona, ki feleségül veszi. A férfi később fontos szervéné válik a bolsevik propagandának és Virineje kitűnő segítő társnak bizonyul. Az ezután következő időben egy gyűlés alkalmával ismerjük meg az orosz nép viszonyát Miklós cárhoz. Őt okozzák a háborúért: „Mit veszi a Batyuska mások baját a nyakába, amikor a magáét se tudja viselni.“ A nép nem nacionalista, sem nem sovíniszta, de önző. Belgium érdekeit nem teszi magáévá.

A lázítók között Virineje is aktív szerepet játszik. Lelkesült vörös forradalmárrá válik. Később teherbe esik, de nem szűnik meg uszítani.

Jön a szavazás és még a vagyónus asszonyokat is (férjük tudta nélkül rábírija arra, hogy az ötödik, a bolsevik ládába dobják a szavazócéduláikat. Megmagyarázza nekik, hogy ekkor vége lesz a háborúnak, hazajön a fiuk.

A szavazáson a vörösek győznek. A cárt lemondatják s most adáz harcok dúlnak az ország két pártja között. Virineje férje, kivél már egészen össze-melegedtek, kénytelen megszökni egy időre. Virineje már szülés előtt áll, de még él benne a lázító. Ellenállásra hívja fel a faiu népét. A paraszt tétovázó, nem szívesen küzd a bizonytalan győzelemért. De végül mégis fölfegyverkeznek.

Múlnak a napok és megszületik a gyerek. Virineje régi vágya teljesedik be ezzel. Ez volt a vágya még a nyomorék, tehetetlen társa mellett is, aki börtönben pusztult el. De a boldogság nem tart sokáig. Fehér csapatok jönnek és Virinejének alig marad ideje a menekülésre. Amikor a katonák betörnek a házba, ott csak egy csecsemőt találnak. Ottmaradnak bevárni a népuszító bolsevik vezér Virinejét.

Mint egy farkasanya, úgy lopózik vissza Virineje az éjszaka leple alatt. Meg akarja szoptatni gyermekét, de a lesbenállók rávetik magukat. A küzdelemben veszt el életét, mielőtt megláthatta volna eszméinek diadalát.

*

A könyv a NOLIT (röv. új irodalom) kiadásában jelent meg szláv nyelven. Tartalmát azért ismertettük, mert egyelőre nincs kilátás, hogy magyarul olvashassuk ezt a lázas, de életből száritott regényt.

Kovács Sztrikó Zoltán

MAGYAR ÍRÁS. — A csehszlovákiai magyar kisebbség kulturális és nemzeti erejének, magasszínvonalúságának egyik legértékesebb bizonyítéka a Magyar Írás című folyóirat, amely néhány évvel ezelőtt indult meg Kassán. A folyóirat a tornaljai Kazinczy könyv- és lapkiadó szövetkezet kiadása, amely erős vára a csehszlovákiai magyar irodalmi életnek. A Kazinczy könyv, és lapkiadó szövetkezet tagjai a tagdíjért kapják a lapot. A Magyar Írás minden száma rendkívül bőséges tartalmú, érdekes és tanulmányos, kiállításban pedig a nyomda-technika gyöngyszeme. 128 oldal.

A folyóirat áprilisi száma a tiszta lehelletű, emelkedett világszemléletű magyar írások gyűjteménye. Ritkán lehet találni ennyire egységes és mégis érdekes magyar folyóiratot. Minden cikk alapöt-nusa ugyanaz: a magyar élet teljes megismerése, annak megreformálása, jobbá tétele oly módon, hogy a magyar paraszt-és középosztály, — nemzeti kultúránk ősforrásai, — csorbítatlanok maradjanak s bőségesebben buzogják a termelő erőt mint eddig. Másfelől a magyarság megtisztulása és újjáéledése ne kizárólag magamagáért történjék, hanem szépen beleilleszkedjék a világ termelőegységébe. Megkapó az a tisztaságra és igazságosságra való törekvés, ami a Magyar Írás minden oldalán átvonul. Noha a lap észrevehetően konzervatív nemzeti és vallási árnyalatú, mégis a szó legnemesebb értelmében teljesen modern. A népi művészetről, a mai Európa szellemi irányvonalairól, az új magyar középiskoláról stb. szóló értekezések, néhány komoly novella és vers mellett cikket találunk Greta Garbó legújabb filmjéről, Bartók Béla második vonósnégyseséről, színházi és könyvújdonságokról. Gazdag tartalmú a folyóirat-szemléje, amely ismerteti az összes magyarországi és kisebbségi magyar folyóiratokat. A folyóirat írói: Pongrácz Kálmán, Zerdahelyi József, Urr Ida, Surányi Miklós, Szombathy Viktor, Zalay Gyula, Pozsonyi László, Szász Károly, Féja Géza, Juhász Vilmos, stb.) a legjobb csehszlovákiai és kiváló magyarországi írókból rekrutálódtak.

(t. b. i.)

ÚJ ÉLET. — A csehszlovákiai ifjúkaticizmus szociális és világnézeti folyóirata. A folyóirat kimondottan katolikus irányzatú, gazdag tartalmából meríthet mindenki, aki kisebbségi életünk kultúrtörekvéseit értékelni tudja.

Világnézetiileg a katolikusok számára szilárd alapot ad, hogy magukat a katolikus eszmekörben továbbképezhessék és az élet nagy problémáihoz avatott kézzel nyúlhassanak. De emellett a kisebbségi

nemzettest kulturális irányítására is nagy gondot fordítanak,

Az 1934. évi 3 és 4. számokban egy egész sereg figyelemreméltó szépirodalmi cikk és tanulmány van. Rády Elemér, főszerkesztő: Husvéti gyónás címen tart szemlét a csehszlovákiai magyar kisebbség kultúrintézményei és azok működése felett. Minden sora aktuális nálunk is.

Nyisztor Zoltán: „A jubiláló hitlerizmus” és a „A hitlerizmus árnyai” címen írt ismertetést a mai Németországról. Kézai Béla: „Szekfü Gyula történet-szemlélete” címen foglalkozik a nagy magyar történettudós életével és tudományos műveivel. Semetkai József: „A XX. század nagy szatirája” című cikkében Papini „Góg”-ját ismerteti. Stranyevsky György: „A nemzetkisebbség pasztorizációja” című cikket minden magyar papnak el kellene olvasni, tekintet nélkül, hogy milyen felekezetekhez tartozik.

A szépirodalmi részben Mécs László, Harsányi Lajos, Kossányi József, Szentiványi Béla és még több fiatal tollforgató mellett ott találjuk a mi Fekete Lajosunk versét is.

Igen gazdag a lap szemlerovata is. Figyelmet érdemelnek: A katolikus irodalom, Az ausztró-marxizmus bukása, Főiskolás viszonyok, Pedagógia és iskolapolitika, Spanyolországi viszonyok, Eugenika és végül Háború és béke című cikkek.

A könyvekről szólva foglalkozik többek között Farkas Geiza: Fejnélküli ember című regényével és néhány szóval válaszolja a mi irodalmi viszonyainkat. De emellett még egy egész sereg más könyvet és folyóiratot is ismertet.

Az Új élet minden számában külön Világosság című oktatásügyi szemle van, amelyre pedagógusaink figyelmét különösen felhívjuk. Ugyancsak mint az Új élet melléklete jelent meg (a 3. számhoz fűzve) dr. Málnási Ödön: A pszichológia és pedagógia új útjai című munkája. Ez a maga nemében páratlan tanulmány külön ismertetést érdemel, amelyet jövő számunkban hozunk. — gner.

Felelős szerkesztő és kiadó LÉVAY ENDRE — Szerkesztőség SUBOTICA, P. DOBANOVAČKOG UL. BR. 28, kiadóhivatal SIENKIEVIĆEVA UL. BR. 23.

Kéziratokért nem felelünk és azokat vissza nem adjuk!